

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17Co/308/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8813207723
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 06. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Janáková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2019:8813207723.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Janákovvej a sudcov Mgr. Zuzany Holúbkovej a Mgr. Ivana Kubínyiho v spore žalobcu U. H., nar. XX.XX.XXXX., štátneho občana SR, trvale bytom X., K., t.č. vo výkone trestu odňatia slobody v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica, zastúpeného JUDr. Jiřím Choutkom, advokátom, Advokátska kancelária so sídlom v Trenčíne, Štúrovo námestie 121, proti žalovaným: 1/ Slovenská republika - Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky so sídlom v Bratislave, Župné námestie 13, IČO: 00 166 073, 2/ Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a Justičnej stráže, so sídlom v Bratislave, ul. Šagátova 1, IČO: 00 212 008, 3/Ústav na výkon trestu odňatia slobody a Ústav na výkon väzby Ilava, so sídlom Ilava, Mierové námestie 1, IČO: 00 738 344, o ochranu osobnosti a iné, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Trenčín zo dňa 8. júna 2018, č.k. 11C/324/2015-297, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti výroku II. a vo výroku o trovách konania p o t v r d z u j e .

II. Žalovaným 2/, 3/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. konanie proti žalovanému 1/ zastavil. Výrokom II. žalobu zamietol. Výrokom III. žalovaným 1/, 2/, 3/ priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške trov konania rozhodne súd samostatným uznesením. V rozhodnutí konštatoval, že podanou žalobou sa žalobca proti žalovaným domáhal, aby súd uložil zaplatiť mu žalovaným 1/ sumu 70.000,- eur, žalovaným 2/ sumu 65.000,- eur a žalovaným 3/ sumu 65.000,- eur ako náhradu nemajetkovej ujmy z titulu práva na ochranu zdravia, ľudskej dôstojnosti a života. Žalobu odôvodnil tým, že od r. 1993 sa nachádza v Ilavskej väznici, kde ho neľudským zaobchádzaním pripravujú o ľudskú dôstojnosť tým, že ho ponížujú, vyvolávajú u neho stres a úzkosť, ktoré mu spôsobujú psychické utrpenia. Pri osobnej prehliadke ho vyzliekli donaha za prítomnosti príslušníkov a príslušníčky ZVJS, nútia ho chodiť na prechádzku a do posilovne s iným psychicky narušeným odsúdeným L., bránia mu prijímať informácie a vzdelávať sa tým, že na jeho vlastnom osobnom televíznom prijímači nemôže čítať informácie teletextu, lebo mu odobrali diaľkové ovládanie, čím poškodzujú jeho vlastný majetok. Nebol preložený do podskupiny D2 s tým, že na to nemá nárok, hoci zákon hovorí, že odsúdený, ktorý si dlhodobo plní podmienky výkonu trestu môže byť preložený do tejto podskupiny a ďalej, že hoci je zamestnaný na ručnom šití topánok a podľa vyjadrenia „brigádira“ šije najviac a najlepšie, na rozdiel od iných väzňov, ktorí dostali odmeny, on nie. Iní väzni majú povolené veci osobnej potreby, ale jemu ich nepovolili. V priebehu konania zobral žalobu voči žalobcovi 1/ späť, preto súd konanie voči žalovanému 1/ zastavil. Po vykonanom dokazovaní súd dospel k záveru, že žalobu žalobcu je potrebné zamietnuť. Uviedol, že pasávne legitimovaným subjektom, voči ktorému je uplatňovaný nárok na ochranu osobnosti podľa § 11 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka je pôvodca neoprávneného zásahu do osobnostných

práv, pretože len on je nositeľom povinnosti upustiť od neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti alebo odstrániť následky zásahov a poskytnúť primerané finančné zadosťučinenie. Vo vzťahu k žalovanému 2/ súd dospel k záveru, že žalovaný nie je pasívne vecne legitimovaný vo vzťahu k porušeniu ochrany osobnosti podľa Občianskeho zákonníka, pretože sa na spôsobe výkonu trestu žalobcu prostredníctvom svojich podriadených pracovníkov nepodieľal, neobmedzoval ho v kultúrnych a iných aktivitách vo výkone trestu odňatia slobody, preto z hľadiska uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 11 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka nemôže byť považovaný za subjekt zásahu. Ak by aj malo zájsť k nejakému zásahu do osobnosti žalobcu počas výkonu jeho trestu odňatia slobody, tak tento by nastal v ústave, kde bol žalobca držaný v rozhodnom čase a ktorý je samostatným subjektom, právnickou osobou. Žalovaný 2/ nie je spôsobilý uskutočniť zásah do osobnosti žalobcu, ak sa tento mal uskutočniť počas výkonu trestu odňatia slobody v konkrétnom ústave na výkon trestu odňatia slobody, preto žalobu voči žalovanému 2/ z uvedeného dôvodu zamietol. Z tohto dôvodu sa nezaoberal potom vznesenou námietkou premlčania zo strany žalovaného 2/. Pokiaľ ide o žalovaného 3/ konštatoval, že uplatnené právo na ochranu osobnosti posudzoval podľa § 11 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka, vychádzajúc zo skutočností, ktoré uvádzal žalobca. Predpokladom ochrany osobnosti, resp. práva na ochranu osobnosti je existencia neoprávneného zásahu do osobnosti žalobcu. Ochrana osobnosti podľa § 11 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka je založená na súkromnoprávnej báze, tzn., že ochrany osobnosti sa možno domáhať len pri zásahu, ktorý bol uskutočnený v súkromnoprávnej rovine. Je zrejmé, že pri tvrdených zásahoch do osobnosti žalobcu sa jednalo o výkon verejnej moci, keďže išlo o výkon uloženého trestu odňatia slobody (na doživotie). Uviedol, že aj štát a orgány verejnej moci môžu byť subjektom zodpovednosti za zásah do ochrany osobnosti, avšak len za predpokladu, že konali ako subjekt súkromného práva, teda ako právnická osoba v súkromnoprávnom vzťahu. Pri výkone verejnej moci však orgány štátu konajú ako nadriadené subjekty (je to vzťah nadriadenosti a podriadenosti), a to najmä v oblasti verejného práva (kam možno zaradiť aj oblasť väzensťva). Je teda zrejmé, že osoba sa musí orgánom štátu, resp. orgánom verejnej moci (v danom prípade Ústavu na výkon trestu odňatia slobody) podriaďiť. Nejde teda o sféru občianskeho práva súkromného. Preto aplikácia ustanovení § 11 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka nie je v danom prípade možná. Tým nie je dotknuté právo osoby, ktorá tvrdí, že bolo porušené jej ústavné právo, resp. právo garantované Dohovorom o ochrane ľudských práva a základných slobôd, domáhať sa ochrany svojich práv pred Ústavným súdom Slovenskej republiky, resp. ESLP, prípadne sa môže domáhať náhrady nemajetkovej ujmy podľa zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci za podmienok v ňom uvedených. Na základe uvedeného uzavrel, že žalobca sa nemôže z úspechom dovolávať ochrany osobnosti podľa ust. § 11 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka, keď táto všeobecná zodpovednosť podľa Občianskeho zákonníka je vo vzťahu k štátu vylúčená práve pre osobitnú úpravu zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Tento právny predpis má pri tvrdenom nezákonnom výkone oprávnení štátu pri výkone trestu odňatia slobody povahu špeciálneho zákona vo vzťahu k všeobecnej zákonnej úprave ochrane osobnosti obsiahnutej v ustanoveniach Občianskeho zákonníka, preto v prípade škody, prípadne nemajetkovej ujmy vzniknutej pri rozhodovaní a úradnom postupe orgánov verejnej moci o právach, právach chránených záujmoch a povinnostiach fyzických a právnických osôb je potrebné pre posúdenie zodpovednosti za škodu prednostne aplikovať zákon o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, ktorý v týchto prípadoch zakladá zodpovednosť štátu a nie konkrétnych orgánov verejnej moci, vykonávajúcich v mene štátu verejnú moc. Postup podľa § 11 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka vo vzťahu k štátu, resp. štátnym orgánom preto v danom prípade nemožno aplikovať. Tento postup by prichádzal do úvahy v prípadoch, ak došlo k inému porušovaniu právnej (zákonnej, či zmluvnej) povinnosti štátnym orgánom, mimo uplatňovania jeho pôsobnosti pri výkone verejnej moci. V prejednávanej veci by tak za škodu spôsobenú výkonom verejnej moci (v prípade splnenia zákonných predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci) zodpovedal štát, v mene ktorého v takej veci koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, avšak ak by aj mala byť žaloba žalobcu dôvodná voči pôvodnému žalovanému 1/, žalobca by takisto svoj nárok musel najskôr predbežne prerokovať podľa § 15 a nasledujúcich uvedeného zákona s príslušným orgánom verejnej moci podľa § 4 uvedeného zákona a až následne by sa mohol domáhať uspokojenia svojho nároku alebo jeho neuspokojenej časti na súde, pričom v danom prípade si žalobca svoj nárok u príslušného orgánu neuplatnil. Ďalej súd prvej inštancie uviedol, že aj keby nebránili zamietnutiu žaloby žalobcu vyššie uvedené základné (podstatné) skutočnosti, bola by dôvodná iba za predpokladu, že vo vzťahu k žalobcovi by sa žalovaní dopustili neoprávneného zásahu. Neoprávnenosť zásahu spočíva v tom, že zásah je nezákonný, resp. protizákonný. Zo žaloby je zrejmé, že k zásahu do osobnostných práv žalobcu malo dôjsť vo výkone trestu odňatia slobody. Žalobca však existenciu neoprávneného zásahu nepreukázal a už len

na základe jeho tvrdení súd konštatoval, že má za to, že k nemu podľa jeho názoru ani nedošlo. Poukázal na to, že podľa § 96 zákona č. 475/2005 Z.z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov, dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave vykonáva prokurátor podľa osobitného predpisu. Mal za to, že v danom prípade však vykonaným dokazovaním ani nebola preukázaná existencia protiprávneho zásahu do osobnostných práv žalobcu v súvislosti s vyzlečením donaha pri osobnej prehliadke, neumožnením neobmedzeného sledovania televízneho vysielania, resp. poškodzovaním majetku žalobcu, neposkytnutím odmeny, nezaradením do diferenčnej skupiny D2, keď žalobca v tomto smere neunesol dôkazné bremeno a v konaní tak nebol preukázaný neoprávnený zásah do osobnostných práv žalobcu objektívne spôsobilý vyvolať nemajetkovú ujmu. Na základe uvedeného dospel k záveru, že ak by došlo k porušeniu všeobecne záväzných právnych predpisov, príslušný prokurátor by v rámci dozoru nad zachovávaním zákonnosti pri výkone trestu odňatia slobody konštatoval takéto porušenie, žalobca však túto skutočnosť ani netvrdil. Súd v civilnom sporovom konaní nemôže predbežne posudzovať nedodržanie, resp. nedodžiavanie zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov vo výkone trestu odňatia slobody, pretože na to je oprávnený iný orgán verejnej moci, a to príslušný krajský prokurátor a v rozsahu nim určenom jeho podriadení prokurátori, pričom v prípade, ak by príslušný prokurátor zistil v rámci previerky zachovávanía zákonnosti v ústave na výkon trestu odňatia slobody porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov (ktoré bolo tvrdené žalobcom), súd by z tohto rozhodnutia vychádzal a prípadne by tak mohol skonštatovať, že k neoprávnenému zásahu došlo, ale v predmetnej veci tomu tak nebolo. Z uvedených dôvodov žalobu i voči žalovanému 3/ zamietol. Čo sa týka judikatúry ESLP v oblasti prípadného porušovanie práv odsúdených, ktoré im garantuje Dohovor, uviedol, že z judikatúry ESLP vyplýva, že zlé zaobchádzanie (ill-treatment) musí dosiahnuť určitú minimálnu úroveň závažnosti, ak má spadať do pôsobnosti čl. 3 Dohovoru. Posúdenie tejto minimálnej úrovne je relatívne; závisí na všetkých okolnostiach prípadu, ako je trvanie tohto zaobchádzania, jeho fyzické a psychické účinky, a v niektorých prípadoch pohlavie, vek a zdravotný stav obetí. Okrem toho pri posudzovaní, či je určité zaobchádzanie „ponižujúce“ (degrading) v zmysle čl. 3 Dohovoru, súd prihliada k tomu, či jeho cieľom bolo dotýčného človeka pokoriť (humiliate) a potupiť (debase) a či, pokiaľ ide o dôsledky, postihlo jeho osobnosť spôsobom nezlučiteľným s článkom 3 Dohovoru. ESLP v minulosti dôsledne zdôrazňoval, že inkriminované utrpenie a pokorenie musí v každom prípade presiahnuť to, ktoré je nevyhnutným prvkom utrpenia a pokorenia v spojení s danou formou legitímneho zaobchádzania alebo trestu. Opatrenia, ktorými je jedinec pozbavený slobody môžu časti taký prvok obsahovať. Podľa tohto ustanovenia musí štát zaistiť, aby bol jednotlivec väznený za podmienok, ktoré sú zlučiteľné s úctou k jeho ľudskej dôstojnosti, aby ho spôsob a metódy výkonu a opatrení nevystavovali úzkosti či strádaniu takej intenzity, aká presahuje nevyhnutnú mieru utrpenia, ako je vlastné pre väzenie, a aby - s prihliadnutím k praktickým nárokom väzenia - bolo zaistené jeho zdravie a blaho (Kudla proti Poľsku, 2000). Vzhľadom na skutočnosť, že žalobca bol odsúdený na doživotie, je zaradený do výkonu trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženía a na okolnosti prípadu (najmä povaha namietaného zásahu), je žalobcom namietaný zásah do jeho osobnosti vo výraznom rozpore so všeobecnou predstavou o spravodlivosti. Žalobca, ktorý vykonáva trest odňatia slobody nemá právo určovať si, resp. požadovať miesto, kde bude vykonávať trest odňatia slobody. Pokiaľ žalobca v podstate namietal, že nemá ochranu pred odvetou, pomstou, resp. svojvôľou zo strany personálu väznice za to, že nie je servilný, podáva na nich sťažnosti a trestné oznámenia, pričom o jeho hodnoteniach rozhoduje personál väznice, ktorý je voči nemu zaujatý, súd uviedol, že v podstate ide o namietanie vnútroštátneho práva, ktoré upravuje výkon trestu odňatia slobody. Všeobecný súd vychádzajúci z prezumpcie ústavnosti právneho poriadku konštatoval, že tento názor žalobcu je irelevantný vo vzťahu k ochrane jeho osobnosti, keď jednotlivci aj štátne orgány sú povinní rešpektovať a dodržiavať platné právne predpisy. Aj podľa judikatúry ESLP čl. 13 Dohovoru automaticky nepriznáva možnosť nápravy voči vnútroštátnemu právu; ide len o subjektívne predstavy žalobcu o nesprávnosti právnej úpravy, ktorá sa ho ako odsúdeného dotýka, pričom jedným z dôvodov podania žaloby je aj to, že žalobca nemá inú možnosť brániť sa voči správaniu sa personálu ústavu voči nemu ako žalobou na ochranu osobnosti, avšak žaloba na ochranu osobnosti a následne občianske súdne konanie, resp. civilné sporové konanie začaté na základe tejto žaloby, nemôžu byť prostriedkom kontroly správnosti výkonu trestu odňatia slobody odsúdeného. Súd ďalej uviedol, že z uvedených dôvodov nevykonal navrhovaný výsluch všetkých odsúdených na doživotie, ktorí si vykonávajú trest odňatia slobody za účelom zistenia, vyjadrenia sa k režimu vychádzok, vlastníctva vecí a prehliadok, ktorými dôkazmi mienil žalobca preukazovať svoje subjektívne hodnotenie, pretože tieto skutočnosti nemôžu vyplývať zo svedeckých výpovedí, pričom z návrhu na vypočutie všetkých odsúdených na doživotie okolností, ktoré majú byť konkrétne preukázané svedeckými výpoveďami nevyplývajú, resp. neboli označené. Z rovnakých dôvodov súd nevykonal ani dokazovanie záznamami z ručného šitia obuvi, kópie hladovky

a nadväzujúceho disciplinárneho trestu, kamerového záznamu o prehliadke pri odmietnutí práce, keď takýto dôkaz nakoniec nebolo možné ani vykonať, pretože dokumenty nie sú bližšie špecifikované najmä konkrétnym časovým obdobím. Z totožného dôvodu súd na základe návrhu žalobcu nezabezpečil ani nim navrhované záznamy televízneho vysielania, pretože skutočnosti, ktoré môžu byť zistené z týchto dôkazných prostriedkov sú irelevantné pre rozhodnutie súdu z rovnakých dôvodov. Súd nevykonával ani výsluch pedagógov z oddelení doživotných trestov navrhnutý žalobcom za účelom preukázania ich správania pri prehliadke, pretože žalobcom uvádzané okolnosti, aj keby boli preukázané, nemajú pre rozhodnutie súdu o žalobe žalobcu žiadny význam. Zopakoval pri tom v súvislosti s navrhovanými dôkazmi, že v civilnom sporovom konaní nie je možno nahrádzať prokurátorsky či iný dozor nad dodržiavaním zákonnosti pri výkone trestu odňatia slobody, či skúmať väzenský systém v Slovenskej republike, pričom veľká časť navrhovaných dôkazov bola tak všeobecná, že ich vykonávaním by súd v podstate vykonával dozor nad zachovávaním zákonnosti vo výkone trestu odňatia slobody, resp. by skúmal správnosť a zákonnosť výkonu väzenia v Slovenskej republike. O trovách rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP vo vzťahu k žalovaným 2/ a 3/ a podľa § 256 ods. 1 CSP vo vzťahu k žalovanému 1/, voči ktorému bolo konanie zastavené.

2. Proti rozsudku, jeho výroku II. podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca prostredníctvom právneho zástupcu, ktorý žiadal, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Ako odvolací dôvod uviedol ust. § 365 ods. 1 písm. e) a h) CSP, t.j., že súd prvej inštancie nevykonával navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. K zamietnutiu žaloby voči žalovanému 2/ namietal, že žalovaný 2/, resp. jeho podriadení pracovníci mali vplyv na uplatňovanie práv žalobcu, a to predovšetkým tým, že sa podieľali na prešetrovaní jednotlivých sťažností žalobcu na porušovanie jeho práv, pričom prešetrovanie sťažností bolo zo strany pracovníkov v prevažnej miere formálne, len na základe vyjadrení žalovaného 3/, čím žalovaný 2/ spôsobil pokračovanie protiprávneho stavu a teda nesie zodpovednosť za porušovanie základných práv a slobôd žalobcu, rovnako ako žalovaný 3/. Vo vzťahu k žalovanému 3/ namietal, že so zreteľom na individuálne okolnosti veci nemožno len s poukazom na to, že ide o výkon verejnej moci, vylúčiť úspešnosť žaloby, ktorou sa v občianskom súdnom konaní domáha ochrany osobnosti, ktoré bolo nielen jednotlivými rozhodnutiami žalovaného 3/, ale aj samotným konaním a prístupom zamestnancov a príslušníkov žalovaného 3/ zasahované do jeho osobných práv a slobôd spôsobom, ktorý prekročil prípustné medze dané povahou a účelom konania vedeného žalovaným 3/ a nadobudlo znaky neoprávneného zásahu do osobnostných práv. Poukázal na to, že právo na ochranu osobnosti predstavuje nemajetkové právo rýdzo osobnej povahy, ktoré je úzko späté s osobnosťou človeka a jej prejavmi, na rozdiel od toho právo na náhradu škody je právom majetkovej povahy, ktoré môže patriť tak fyzickej ako aj právnickej osobe a nemá absolútnu, ale len relatívnu povahu. Zásadný rozdiel je medzi nahradením nemajetkovej ujmy v peniazoch a náhradou škody ako majetkovej ujmy; právo na náhradu škody a právo na ochranu osobnosti fyzickej osoby podľa platnej právnej úpravy teda predstavujú dve celkom samostatné práva, ktoré sú podmienené rôznou sférou ochrany zabezpečovanou Občianskym zákonníkom. V občianskoprávných vzťahoch sa uplatňuje zásada, v zmysle ktorej za škodu (ujmu) zodpovedá ten, kto ju spôsobil; v prípade škody spôsobenej právnickou osobou ide o činnosť tých osôb, ktoré právnická osoba na túto činnosť použila (§ 420 aj § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka). Z tejto zásady existujú v občianskoprávných vzťahoch výnimky len v prípadoch výslovne uvedených v zákone (napr. § 422 a 427 Občianskeho zákonníka). Výnimka zo zásady, že za škodu zodpovedá ten, kto ju spôsobil, vyplýva tiež zo zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, že za škodu spôsobenú niektorým orgánom verejnej moci nezodpovedá tento orgán, ale štát. To teda znamená, že bez ohľadu na skutočnosť, ktorý orgán verejnej moci škodu spôsobil, subjektom zodpovedným za škodu a pasívne vecne legitimovaným v konaní o náhradu škody je štát. To ale neplatí v odlišných právnych vzťahoch a v pôsobnosti iných zákonov; neplatí to medziiným ani vtedy, keď ide o ochranu osobnosti (§ 11 a nasl. Občianskeho zákonníka) a pôvodcom zásahu je právnická osoba - orgán verejnej moci, konkrétnym konaním ktorého malo dôjsť k zásahu do osobnosti. V tejto súvislosti poukázal na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2007, sp. zn. I.ÚS 137/07, v závere ktorého sú zaujaté obdobné právne závery. Vo vzťahoch k preukázaniu jednotlivých skutočností namietal, že súd prvej inštancie nevykonával jediný dôkaz - výsluch svedkov navrhnutý žalobcom, rovnako nebol zo strany súdu prvej inštancie zadovážený ani jeden z navrhovaných listinných dôkazov, a preto je na mieste otázka, ako mohol žalobca uniesť dôkazné bremeno a preukázať svoje tvrdenia vo vzťahu k rozhodnutiu súdu o vykonaní dokazovania.

3. Žalovaný 2/ v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobcu žiadal rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť s tým, že sa v plnom rozsahu stotožňuje s odôvodnením rozsudku, ktorým súd žalobu zamietol. Opakovane uviedol, že vzhľadom na skutočnosť, že výkon trestu odňatia slobody v čase údajného porušovania jeho práv zabezpečoval príslušný ústav a zo žaloby nevyplývalo akým konkrétnym konaním žalovaný 2/ mal spôsobiť žalobcovi zásah do jeho osobnostných práv, trvá na svojom názore, že v súvislosti s výkonom trestu odňatia slobody žalovaný 2/ nespôsobil žalobcovi žiadnu ujmu a teda nie je nositeľom pasívnej vecnej legitímácie v danom spore, ani keby k porušovaniu osobnostných práv žalobcu došlo. Vznik nemajetkovej ujmy žalobca počas konania nijakým spôsobom nepreukázal a ani nedoložil súdu žiadne hodnoverné dôkazy na preukázanie svojich dôvodov na podanie žaloby, všetko sú len jeho subjektívne, ničím nepodložené a nepreukázané tvrdenia a domnienky. Ďalej uviedol, že v rámci súdneho konania podľa jeho názoru súd vykonal dostatočné dokazovanie na to, aby mohol vyniesť predmetný rozsudok. Vo vzťahu k žalobcom navrhovaným dôkazom uviedol, že je len na rozhodnutí súdu, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná, zastával však názor, že žalobca ako účastník konania neunesol dôkazné bremeno, nakoľko nepreukázal, že zásah do jeho práv, ktorý by bol spôsobilý vyvolať ujmu, existenciu samotnej ujmy a príčinnú súvislosť medzi neoprávneným zásahom a spôsobenou ujmovou spôsobil práve žalovaný 2/, resp. iný žalovaný. Ani navrhované výsluchy, písomné či kamerové záznamy by to nepreukázali, nakoľko žalovaný 2/ nie je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti voči žalovanému.

4. Žalovaný 3/ sa k odvolaniu žalobcu písomne nevyjadril.

5. Krajský súd preskúmal vec v zmysle ust. § 379 a § 380 ods. 1 CSP a zistil, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdiť. Vo veci rozhodol bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP, podľa ktorého nie je potrebné nariaďovať pojednávanie odvolacieho súdu.

6. Podľa § 365 ods. 1 CSP odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, je možné odôvodniť len skutočnosťami uvedenými v ust. § 365 ods. 1 písm. a) až h) CSP.

7. V preskúmvanej veci žalobca v odvolaní uplatnil odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. e) CSP (súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností) a odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP (rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci).

8. Podstatou odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP je, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

9. V danej veci odvolací súd preskúmaním nezistil opodstatnenosť uvedeného odvolacieho dôvodu vo vzťahu k pasívnej legitímácii žalovaného 2/, keď rovnako ako súd prvej inštancie bol názoru, že žalovaný 2/ nie je v konaní pasívne vecne legitimovaný vo vzťahu k porušeniu ochrany osobnosti žalobcu podľa Občianskeho zákonníka, keďže žalovaný 2/ sa na spôsobe výkonu trestu žalobcu prostredníctvom svojich podriadených pracovníkov nepodieľal a preto z hľadiska uplatneného nároku na náhradu ochrany osobnosti nemôže byť považovaný za subjekt zásahu. V tomto smere si odvolací súd osvojil dôvody, pre ktoré súd prvej inštancie žalobu voči žalovanému 2/ zamietol a v zmysle ust. § 387 ods. 2 CSP na odôvodnenie súdu prvej inštancie, s ktorým sa stotožnil, odvolací súd v tomto odkazuje.

10. Za dôvodný však považoval uplatnený odvolací dôvod vo vzťahu k žalovanému 3/, keď mal za to, že vo vzťahu k žalovanému 3/ súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil. Zásadným dôvodom, pre ktorý súd žalobu žalobcu vo vzťahu k žalovanému 3/ zamietol, bol záver súdu prvej inštancie, že aplikácia ust. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka v danom prípade nie je možná, pretože pri tvrdených zásahoch do osobnosti žalobcu sa jednalo o výkon verejnej moci, keďže išlo o výkon uloženého trestu odňatia slobody, a preto sa žalobca nemôže s úspechom dovolávať ochrany osobnosti podľa ust. § 11 a Občianskeho zákonníka, ale mal sa domáhať náhrady nemajetkovej ujmy podľa zák. č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Zároveň súd konštatoval, že v zmysle

§ 15 a nasl. cit. zákona musel žalobca svoj nárok najskôr predbežne prerokovať s príslušným orgánom verejnej moci podľa § 4 uvedeného zákona a až následne sa mohol v zmysle § 14 ods. 4 cit. zákona domáhať uspokojenia svojho nároku alebo jeho neuspokojenej časti na súde. Keďže v danom prípade si žalobca svoj nárok u príslušného orgánu neuplatnil, konštatoval súd, bolo potrebné jeho žalobu z tohto dôvodu zamietnuť.

11. K otázke pasívnej legitímácie štátu pri ochrane osobnosti už zaujal Najvyšší súd SR svoje stanovisko v niekoľkých rozhodnutiach, najmä v rozhodnutí z 26. septembra 2013, sp. zn. 3Cdo 176/2012 (R 127/2014), kde pri riešení otázky pasívnej vecnej legitímácii subjektu v konaní o ochrane osobnosti vyslovil záver, podľa ktorého v občianskoprávných vzťahoch sa uplatňuje zásada, v zmysle ktorej za škodu (ujmu) zodpovedá ten, kto ju spôsobil; v prípade škody spôsobenej právnickou osobou ide o činnosť tých osôb, ktoré právnická osoba na túto činnosť použila (§ 420 aj § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka). NS SR v citovanom rozhodnutí vyslovil, že z tejto zásady existujú v občianskoprávných vzťahoch výnimky len v prípadoch výslovne uvedených v zákone (§ 422 a § 427 Občianskeho zákonníka). Výnimka zo zásady, že za škodu zodpovedá ten, kto ju spôsobil, vyplýva tiež zo zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom ako aj zo zákona č. 514/2003 Z.z. v ust. § 1 ods. 1, podľa ktorého za škodu spôsobenú niektorých orgánom verejnej moci nezodpovedá tento orgán, ale štát. V pôsobnosti týchto zákonov to teda znamená, že bez ohľadu na skutočnosť, ktorý štátny orgán (orgán verejnej moci) škodu spôsobil, subjektom zodpovedným za škodu a pasívne vecne legitimovaným v konaní o náhradu škody je štát. To ale neplatí v odlišných právnych vzťahoch a v pôsobnosti iných zákonov; neplatí to medzi iným ani vtedy, keď ide o ochranu osobnosti (§ 11 Občianskeho zákonníka) a pôvodcom zásahu je právnická osoba - štátny orgán (orgán verejnej moci), konkrétnym konaním ktorého malo dôjsť k zásahu do osobnosti. Najvyšší súd v tomto rozhodnutí poukázal v tejto súvislosti na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2007 sp. zn. I.ÚS 137/07. Ďalšími rozhodnutiami, v ktorých sa NS SR zaoberal otázkou pasívnej legitímácie štátu pri ochrane osobnosti bolo napr. rozhodnutie NS SR z 30. júla 2008 sp. zn. 3Cdo 201/2007, rozhodnutie z 26. septembra 2012 sp. zn. 6Cdo 149/2011, rozhodnutie z 20. apríla 2011 sp. zn. 4Cdo 168/2009 a rozhodnutie z 26. septembra 2013 sp. zn. 3Cdo 176/2013. Z citovaných rozhodnutí vyplýva, že Najvyšší súd Slovenskej republiky zaujal stanovisko, že nároky vyplývajúce z neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti sú podľa platnej právnej úpravy pojmovo odlišné od nárokov na náhradu škody, pričom zákon č. 514/2003 Z.z. síce v ustanovení § 17 ods. 2 predpokladá, že pri odškodňovaní môže byť poskytnutá náhrada nielen za škodu a ušlý zisk, ale aj za spôsobenú nemajetkovú ujmu, platná právna úprava však odlišuje medzi právom na ochranu osobnosti (§ 11 a nasl. Občianskeho zákonníka) a právom na náhradu škody. Právo na ochranu osobnosti predstavuje nemajetkové právo rýdzo osobnej povahy, ktoré je úzko späté s osobnosťou človeka a jej prejavmi, právo na náhradu škody je na rozdiel od toho právo majetkovej povahy, ktoré môže patriť tak fyzickej ako aj právnickej osobe a nemá absolútnu, ale iba relatívnu povahu, ide preto o dve celkom samostatné práva, ktoré sú podmienené rôznou sférou ochrany zabezpečovanej Občianskym zákonníkom.

12. Pokiaľ teda súd prvej inštancie pri úvahách o nemožnosti domáhať sa ochrany osobnosti žalobcu podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka z dôvodov, že k zásahu do ochrany osobnosti došlo pri výkone uloženého trestu odňatia slobody, neprihliadol na uvedené závery najvyššieho súdu, odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a jeho právne závery boli v tom smere nesprávne.

12. Žalobcom uplatnený odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP tak bol uplatnený dôvodne.

13. Podstatou ďalšieho žalobcom uplatneného odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. e) CSP je, že súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností. Uvedený odvolací dôvod je opodstatnený vtedy, ak súd nevykoná stranou sporu navrhnuté dôkazy, musí však ísť o dôkazy, ktoré sú spôsobilé priniesť relevantné skutkové zistenia. Vyhodnotenie potencionálnej relevancie navrhovaného dôkazu, ako aj prípustnosti jeho vykonania je úlohou a doménou súdu.

14. V preskúmvanej veci súd prvej inštancie žalobcom navrhnuté dôkazy na výsluch všetkých odsúdených na doživotie, ktorí si vykonávajú trest odňatia slobody za účelom zistenia, vyjadrenia sa k režimu vychádzok, vlastníctva vecí a prehliadok zamietol, keď uviedol, že týmto dôkazným prostriedkom žalobca chcel preukazovať iba svoje subjektívne hodnotenie, čo nemôže vyplývať zo

svedeckých výpovedí, pričom zároveň dodal, že z návrhu na vypočutie všetkých odsúdených na doživotie, okolnosti, ktoré majú byť konkrétne preukázané svedeckými výpoveďami ani nevyplývajú, resp. ani neboli označené. Z rovnakých dôvodov súd nevykonával ani dokazovanie záznamami z ručného šitia obuvi, kópie hladovky a nadväzujúceho disciplinárneho trestu, kamerového záznamu o prehliadke pri odmietnutí práce, pričom uviedol, že tieto dokumenty neboli bližšie špecifikované, najmä konkrétnym časovým obdobím. Z totožného dôvodu súd prvej inštancie tiež nezabezpečil žalobcom navrhované záznamy televízneho vysielania a nevykonával ani výsluch pedagógov z oddelení doživotných trestov za účelom preukázania ich správania pri prehliadke, keď uviedol, že tieto navrhované dôkazy boli tak všeobecné, že ich vykonávaním by súd v podstate vykonával dozor nad zachovávaním zákonnosti vo výkone trestu odňatia slobody, resp. by skúmal správnosť a zákonnosť výkonu väznenstva v Slovenskej republike.

15. Odvolací súd sa s týmito závermi súdu prvej inštancie stotožnil. Bol toho názoru, že žalobca v žalobe dostatočne nešpecifikoval skutky, ktorými malo dôjsť k porušeniu jeho práva na ochranu osobnosti tak, aby bolo zrejmé, ku ktorým konkrétnym skutkom je potrebné vykonať dokazovanie. Aj podľa názoru odvolacieho súdu nestačí poukazovať iba všeobecne na situáciu, že ústav podľa názoru žalobcu s ním zaobchádzal oproti iným odsúdeným na doživotie menej priaznivo, ale jeho povinnosťou bolo presne uviesť a špecifikovať, v ktorých konkrétnych skutkoch, s uvedením presnej časovej špecifikácie, k domnelému porušeniu práva na ochranu osobnosti žalobcu zo strany ústavu malo dôjsť. Bez tejto špecifikácie preto aj podľa názoru odvolacieho súdu nebolo účelné vykonať žalobcom navrhované dokazovanie, nakoľko sa jednalo iba o návrh dôkazných prostriedkov všeobecných, z ktorých nebolo možné zistiť konkrétne tvrdené porušenie osobnostných práv žalobcu.

16. Odvolací súd tak nezistil opodstatnenosť uplatneného odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. e) CSP.

17. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, keď považoval za správny záver súdu prvej inštancie, že žalobu bolo potrebné zamietnuť z dôvodu, že žalobca konkrétne zásahy k žalovaným do jeho osobnostných práv nepreukázal.

18. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP tak, že žalovaným 2/ a 3/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, hoci boli v odvolacom konaní plne úspešní, pretože žalovaní 2/ a 3/ si náhradu trov odvolacieho konania neuplatnili a trovy odvolacieho konania im nevyplývajú ani z obsahu spisu.

19. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).